שלא ימשכנו ויצא, יכול יגלום עליו ת"ל יבול יגלום עליו, פי' בקנטרס יכול יניח(ל)הכנעני לכפול ולהוסיף על הלוותו לתבוע מה שלא נתן ותימה לר"י דאמאי לגמריך קרא להכי דלמה ליפסיד ויניח לו הכנעני להטעות לה עלמו וגרמא לר"י דס"ם יכול יגלום עליו שיטעה לה הכנעני ויתן לו פחות ממה שנתן לו ת"ל והשב עם קומטו וכן פי' בערוך בערך גלם תע"ג דטעות כנעני היה מותר למסור להטעותו במקום שהכנעני יודע שגוזל ושומה עלמו כלא ידע: **הכי** קאמינא לי דכותי גיטהו · גרסה לר"י שכן היה דעתו מתחילה כמו שהשיב להכותי ולא כמו שהיה הכותי סובר דת"כ היה סובר לגזל הכותי מותר דאין מיקוי בין גניבה לגזילה דבגניבה תיכף(ה)חילוק הסם כשידע לבסוף ולכך שמעתה לא לייתי לה הסם דלמכרי גזל כנעני ולא מייתי תנלי דמתקבל (סם) דמכרי: **היכי** מיתסי · היה להם לתבוע דבין לת כל מדם העובדים עליהם לא ודלי לכך מתייחסים לפי שבדין אין מתלמין להם כלום משום דדינא דמלוכתא דינא וכקונטרס פי' היכי מיתסי כלומר מי הוי יתום והא יתום כדי הוא ולא קני דאין כאן שיטוי רשות שהרי הן מונחים בדשות הרבים ושיטוי מעשה נמי ליכא דהשתא נמי הוי גוזלי דדיקלי מיקרו כדאמר לעיל בהגוזל קמא (דף לו: ושם) ולא שלא ימשכנו ויצא · כלומר שלא יוציאוהו בית דין מיד הכותי שלא בגזלה: **יגלום** · יכול יניח לת הכנעני לכפול ולהוסיף ולתבוע מה שלא נתן: **גר תושב** · אין עובד ע"ז ואוכל נבילות: **ולא לך אלא לגר שנאמר לגר תושב** · בקדושין היה (ד' כ.) ובערכין (דף ו:) כמה תורה אור קשה לתקה על שביעית דאדם שנשבע ונתן בפירות שביעית סוף שיקרא מוכר לת עלמו שנאמר "ונמכר לך" לא לך אלא לכנעני כו' ולע"ז עלמה לחטוב עלים ולשחוב מים, ותכולהו קתי "גאולה תהיה לו" "לעמת גזל כנעני תסור: **כהפקעם מלוותם** · שלין גזל ממש שרי ב) כי ליכא חילוק הסם ולהבריח המכס הוי כהפקעה לולותו: הפקעה לולותו הוא. שהלוהו על עבודתו ואפי' הכי אמר כ' עקיבא לא ילה על כרחו: **גופו קנוי** · בל הם שנים ונמלת גזלו ממש: **טעותו** · היה חייב לו ליסרלל והטעה בחשבון דליכא חילול הסם: **לקנא דדהבא כמר דפרזלא** · מזרק על זהב בחזקת של נחושת: **ולייכלע ליה זוזא** · ועוד טעות אחרת שביכר זוז מדמיו והטעהו בחשבון שלקח ג' במקום ד': **ואמר** · ליב כהנא לכותי חזי דעלך כמיכרת ליהו מינה לוסם כדי להנאיל עלמו מן התשד ל"ת ואעפ"ב לא תוכל לתובעו ל"ל ת"ל לרב כהנא חזי דעלך סמיכרת,ז שמעתי: **לננחא** · לבקע: **מעיקרו** · פסקית של לד העיקר קח לנכסי שהן עכיס: **דכופי מנייא ידע** · מנין הפסקים מנה לחבל לת נתן עיניו כמה דקים ים וכמה גסיס ים: **שיכשא** · זמורות: **קטופי** · תלכולות: **היכי מיתסי** · כלומר מי הוי יתום הת יתום כדי הוי (ת)אין כאן שיטוי רשות שברשו"ך הן, ושיטוי מעשה נמי ליכא דהשתא נמי 'גובא דדיקלא' מקרי: **והת לא עבדי שליחותיה דקתמר מלכא** · ולשתכח דלתו דינא דמלוכתא הוא ולמתי עבדינן עלייהו: **ולא עבד** · אין עליו לטרוח וליקח מזה לחד ומזה לחד: **כלגא**· בקעה: **דמשתכח ככי דרי**· היו תרבעה שופטין בגורן והביאו תלמה לתקן בניהן והרביעי' נמלת בגורן: **פרט מנכא דמלכא** · בשביל כולם ולכשיכאו שלח יגבלו זה ישרלל הוא שקנה מן המלך לת הסם אין כאן משום גזל דדינא דמלכותא דינא ולם כותי הוא מותר לקנות ממנו: **לריסותיה מפיק** · לתין לו חלק בגופו של קרקע ואין עליו לפרוע חלק ה"טל הבית, ולעניין זבוני לת מזבנינן "מיליה דגזל הוא מה שנטלו מן התרים: **כך מתא לכך מפא מיעבט** · רשות ביד ישרלל גבאי המלך למשכן בן העיר על מס בן עיר מביאו דדינא דמלכותא דינא: **והני מילי דכורלא** · (ב)(תבורו) תרעת מם קרקע שתכל פירות: **וכרגא** · כסף גולגולת דקתת דת: **לכל שתת דמלוך תליף** · (ג) (והוא) והגבאי כבר פרע למלך כל קלבה שקיבל עליו שנה שעברה ומעטה המס שלו ולו אין כח למשכן לת זה טל מביאו: **דדיילי דרי** · בהמה גסה ומזבלין מהן שדות בשכר: **לאסור ליקח מהן** · בהמה שמא נתחברה עם בהמותיהם של ישרלל וטל בני ישרלל הוא: **ואפי' מילי דכורלא** · (ב)(תבורו) תרעת

מגדל עוז
כמר א מיי' פ"ז מהל' גניבה הל' ח סמג לאוין קכב:
כמה ב טוש"ע ח"מ סי' שמח סעי' ג בהג"ה:
מו ג מיי' פ"ב מהל' מירות הל' יח:
מז ד ה מיי' פי"ח מהל' גזלה ואבדה הלכה ג סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' רסו סעי' ו:
מחנה תשובות ר"ת בעזרי' גזל כנ"ל:
מח ו ז מיי' שם הלכה ד זה סמג שם טוש"ע חו"מ סימן שמח סעי' ג בהג"ה:
מט ח ט י מיי' פ"ט שם הלכה יד וה"ו סמג עשין עג טוש"ע ח"מ סי' שסו סעי' ב:
נ ב מיי' שם הלכה יב טוש"ע שם סעי' ז:
נא ל טוש' ח"מ שם:
נב מ מיי' שם ופ"א מהל' מוכל ומזיק הלכה ו סמג שם טוש"ע שם וסי' קכח סעי' ב וסימן שפח סעי' ו:
נג ג מיי' שם ופ' נכסות מיימוני שם סמג שם טוש"ע שם סי' קכח סעי' ג בהג"ה:
נד ם מיי' פ"ו מהל' ת"ת הלכה ט סמג עשין קז טוש"ע ח"מ סי' כח סעי' ג ועוש"ע י"ד סי' שלד סעי' מג:

מחנה מערכת בעזרת עכו"ם

הגהות הב"ח
(ל) רש"י ד"ה סיכי מיתסי וכו' דאין כאן וכו' ממי גוזני כ"ב ע"ל דף לו ע"ת: (ב) ד"ה וכסי מילי דכורלא תרעת כ"ל וכיכא תכרול ממתק: (ג) ד"ה לכל וכו' תליף הולאל דכגבלי כנכר וכו' משמה בשבועות: (ד) תוס' ד"ה יכול וכו' יניח לת הכנעני: (ה) ד"ה הכי וכו' דבגניבה תיכף ממן מילוי:

נוסחאות מחנה מערכת בעזרת עכו"ם
תשלומין
ב) ריטב"א בשם ר"ת
ג) מהר"ם
ד) בעזרת עכו"ם

הגהות הגר"א
[א] גמרא (ולא תבעו מיניה) תת"ק:

גליון השים
גמ' יקדקד עם קוסמו · עיין פי' המכניות להרמב"ם פי"ב מ"ז דכלים: שם עבד עברי גופו קנוי · עיין יומת דף מו ע"ת וכ"י שם: שם זיל מזי מי דכותי · עיין בכ"מ דף מת ע"ת תוס' ד"ה מקנה לשעתו:

ב) לפי שנהגו הכנעניים מכבד הפקר בקניני מחרים. לכן מדדו להם כמדתם ודמום כדיניהם (ועי' לעיל דף ל"ת ע"ת מם שמוכת שם בשיטה מקובלת). ג) לפי שנעמדו הכותים לגזילי ז' תומות ולמנהגיהם לכן דמום כדיני ממונות כדין ז' תומות.